

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

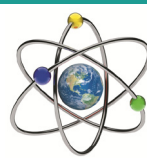
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1042 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urzabayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamishева	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazzoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
Sardorxon Quvondiqov	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
Miraxmedov Fatxulla	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarining badiiy talqini	595
Nematullayeva Madina Zafarovna	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
Xalimov Moxir Karimovich	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
Axmedova Zilola Muxtor qizi	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
Азизова Д. А.	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
Xudaybergenova Adolat Usmanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zebxon Tohirovna	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
Boboyeva Nafosat Tulqin qizi	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
Xolmatova Ziroatxon Anvarovna	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
Madaminov Oribdjan Nishanbayevich	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abduljalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik</i>	
yondashuvning o'рни va ahamiyati	698
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abduxalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altimisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyeich	
Funksional bog'liqlikni tushinishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарира Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	
Oliy ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini shakllantirish orqali verbal zo'ravonlikni bartaraf etish texnologiyalari	817
Oqmirzayeva Baxtigul Bahodir qizi	
Tashvishli buzilishlarni korrektsiya qilishda kognitiv-bixevioristik terapiya usullari	821
Sattarova Shaxnoza Qo'chqarovna, Xamroyeva Zarina Shaxriyevovna	

Rahbar va pedagogik muhit: nazariy va amaliy asoslar	824
<i>Xodjimatrova Nazira Toshmatovna, Gaziyeva Nigora Shamsiddinova</i>	
O'smirlik – deviant xulq shakllanishi uchun senzitiv davr sifatida	827
<i>Sattarova Shahnoza Qo'chqarovna, Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi</i>	
Цифровые образовательные технологии как средство формирования коммуникативной компетенции при обучении русскому языку как иностранному	830
<i>Ескараева Г. Б.</i>	
Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	833
<i>Muxiddinova Nilufar Baxodirovna</i>	
Talabalar mediakompetentligini baholash usullari va mezonlari	839
<i>Alimov Zokir Chori o'g'li</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasi orqali tabiiy fanlarni o'qitish va o'quvchilarda kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirish	844
<i>Ergasheva Malohat Tursunovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini aniqlash va baholash mezonlari	847
<i>Hamzayeva Nigina Azamjonovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalarni o'qitishda fanlararo bog'liqlik	852
<i>Musayeva Dilfuza Abdurahmonova</i>	
Ta'limda muloqot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan metodlar tizimini ilmiy tahlil qilish	857
<i>Kobulova Maktuba Urmonjonovna</i>	
Shaxs psixologik portreti va unga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	862
<i>Ataqulov Bekzod Abdurashitovich</i>	
Zamonaviy didaktik paradigmadagi talabalar ta'lim natijalarini tashxislash	866
<i>Tursunova Feruza Otaqulovna</i>	
Ingliz tilini bilishning sport talabalari uchun ahamiyati	869
<i>Azimova Umirxon Odilovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga oid ma'naviy va axloqiy qarashlari	873
<i>Baxtiyor Suvankulov</i>	
Oliy ta'limda talabalarning mustaqil va ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishning metodik asoslari	877
<i>Abduraxmonova Dinara Yusupovna</i>	
Tarbiya jarayonida pedagogik boshqaruv uslublari: nazariy asoslar va amaliy mexanizmlar	881
<i>Farsaxonova Dilafuz Rizaxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim davlat talablari va o'quv dasturlarida nutq hamda mustaqil fikrlash masalalari	886
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Qobilova Dildora</i>	
Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning kasbiy loyihaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	890
<i>Xamidova Feruza Turdiyevna</i>	
Raqamli davr bolasini tarbiyalashda psixologik muvozanatni saqlash orqali sog'lom shaxsni shakllantirish	896
<i>Hakimova Ziyoda Ibrohim qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik intellektini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	900
<i>Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda qo'llaniladigan nazariy modellar	903
<i>Abdiraimova Xusnobod Samat qizi</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini individuallashtirish metodlari	910
<i>Arzikulova Surayyo Fayzullayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishning amaliy asoslari	914
<i>Xoliqulova Kumush Ilxom qizi</i>	
Psixologik-pedagogik yondashuvlar asosida mahdudlik holatlarini bartaraf etishning takomillashtirilgan metodikasi (maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari misolida)	919
<i>Mamatqulova Dinora Yunus qizi</i>	

Ilg'or pedagogik texnologiyalar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish	923
Uzoqova Husnora	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish jamiyatning asosiy talabi sifatida	927
Toshimova Gulzoda Jamoliddinovna	
Sun'iy intellekt vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy va moliyaviy savodxonligini shakllantirish mexanizmlari	930
Jumayeva Feruza Sayidovna	
O'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash (2-sinf misolida).....	936
Abdiyeva Shakila Ishkuvatovna	
Turistik faoliyatda ijtimoiy muloqot kompetensiyasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	941
Abdullayeva Sevara Yuldashevna	
Oilaning katta avlodi va maktabgacha yoshdagi bolalar o'rtaqidagi psixologik munosabatlarning nazariy asoslari	944
Ashirova Sojida Baxromovna	
Yosh pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda tajriba almashishning ilmiy-metodik asoslari va usullari	948
Dildora Rustam qizi Fozilova	
Maktabga tayyorlov bosqichida o'quvchilar grafomotorikasini individual yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	951
Jumayev Sanjar Soatmumin o'g'li	
Uzluksiz ta'limda inklyuziv yondashuvning samaradorligini ta'minlovchi pedagogik va ijtimoiy omillar.....	955
Kobilova Shaxnoza Xudayshukurovna	
Tolerantlik tushunchasining mohiyati va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati.....	958
Kurbanova Shoirra Abduraximovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni mashg'ulotlar jarayonida TRIZ texnologiyasi bilan tanishtirishning ahamiyati.....	961
Meliboyev Anvar Rashidovich	
The Conceptual Framework and Pedagogical Affordances of Vtss: A New Paradigm for Specialised Instruction.....	964
Nilufar Sabirova	
O'zbek oilalarida axloqiy tarbiya munosabatlarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	967
Qurbonova Go'zal Saydaxmatovna	
Fizika o'qitishda 4K kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari	973
Saydayev Obid Bahodir o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida innovatsion faoliyat ko'nikmalarini takomillashtirishning modulli texnologiyalari	979
Saliyeva Perdexan Alimbetovna	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ijtimoiy soha xodimlarining kognitiv kompetentligini rivojlantirish	984
Qaxxorov Shahriyor Yodgorovich	
Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy tarbiyani amalga oshirish usullari.....	987
Sattorova Shaxlo Axadovna, Omonova Shoxista Anvar qizi, Raximova Durdona Murot qizi	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishning afzalliklari	990
Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik sanalarga bag'ishlab ma'rifiy tadbirlar o'tkazishning afzalliklari.....	993
Tohirova Baxtigul Hasanboy qizi	
Pedagogik ta'limda talabalarning gnoseologik motivatsiyasini rivojlantirish zaruriyati	996
Xudoyqulova Dilrabo Shodmonovna	
Сопоставление русских и узбекских пословиц: сходства, различия и культурный контекст	1000
Касымова Феруза Суннатовна	
Теоретические аспекты развития мотивационной сферы в психологии изучения личности	1003
Маликова Эвелина Тимуровна	

Психологическая устойчивость личности в исследованиях узбекских учёных: теоретический анализ и применение концепции	1007
Саитходжаев Зуфар Хусан угли	
Biologiya ta'limida kognitiv yondashuv asosida o'quvchilarning universal o'quv faoliyatlarini shakllantirish	1011
Daminova Fayoz Abdixakimovna	
Milliy musiqa merosini zamonaviy ta'limda saqlash muammolari va yechimlari.....	1014
Haydarov Qutlug' Hamdamovich	
Sun'iy intellekt: maktabgacha ta'lim tashkilotining taraqqiyotini ta'minlovchi zamonaviy texnologiya sifatida.....	1017
Axmadaliyeva Mohlaroy Toxtapo'latovna	
Shukur Xolmirzayevning ijtimoiy-etnografik folklorizm yaratish mahorati	1021
Mamayusupova S. M.	
Androgogik va interfaol metodlarni jismoniy tarbiya mashg'ulotlarda foydalanish samaradorligi.....	1024
Normamatov Muxiddin Abdumuminovich	
Tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari.....	1028
O. V. Kon	
Gi de Mopassanning hikoyachilik mahorati va badiiy uslubi.....	1032
Yuldashev Bahodir Bekmuratovich	
Художественный мир и стилистическая система прозы Патрика Модiano.....	1035
Давронова Зульфия Бобоевна	

KREDIT-MODUL TIZIMI SHAROITIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING AMALIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Muxiddinova Nilufar Baxodirovna

Navoiy Davlat Universiteti Pedagogika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayonida amaliy kompetentlikni shakllantirish nafaqat ta'lim samaradorligini oshirish, balki pedagog kadrlarning raqobatbardoshligini ta'minlash hamda innovatsion yondashuvlarni joriy etish salohiyatini rivojlantirishda muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqot doirasida "kompetentlik" va "kompetensiya" tushunchalarining ilmiy-nazariy manbalardagi talqinlari tahlil qilinib, ularning psixologik, ijtimoiy, texnologik va shaxsiy jihatlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, amaliy kompetentlik, kasbiy kompetensiya, pedagogik mahorat, bo'lajak o'qituvchi, kognitiv komponent, faoliyat komponenti, innovatsion ta'lim texnologiyalari, raqamli ko'nikmalar, mustaqil ta'lim, ijodiy yondashuv, psixologik tayyorgarlik, ta'lim samaradorligi.

Abstract: The development of practical competence in future teachers within the framework of the credit-modular system is considered an important direction of contemporary pedagogical research. The formation of practical competence in the educational process serves as a significant factor determining not only the effectiveness of education but also the competitiveness of teaching staff and the potential for implementing innovative approaches. The study analyzes interpretations of the concepts of "competence" and "competency" in scientific and theoretical sources and highlights their psychological, social, technological, and personal aspects.

Key words: credit-modular system, practical competence, professional competence, pedagogical mastery, future teacher, cognitive component, activity component, innovative educational technologies, digital skills, independent learning, creative approach, psychological preparedness, educational effectiveness.

Аннотация: Развитие практической компетентности будущих учителей в условиях кредитно-модульной системы рассматривается как одно из актуальных направлений современного педагогического исследования. Формирование практической компетентности в образовательном процессе выступает важным фактором, определяющим не только эффективность образования, но и конкурентоспособность педагогических кадров, а также потенциал внедрения инновационных подходов. В исследовании анализируются интерпретации понятий "компетентность" и "компетенция" в научно-теоретических источниках, а также раскрываются их психологические, социальные, технологические и личностные аспекты.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, практическая компетентность, профессиональная компетенция, педагогическое мастерство, будущий учитель, когнитивный компонент, деятельностный компонент, инновационные образовательные технологии, цифровые навыки, самостоятельное обучение, творческий подход, психологическая подготовка, эффективность образования.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim muhitida pedagogik kadrlarning raqobatbardoshligi, texnologik innovatsiyalarga moslashuvi va amaliy tayyorgarlik salohiyati muhim omillarga aylanib bormoqda. Ayniqsa, o'qituvchilik kasbini tanlagan yoshlarning nafaqat nazariy bilimga ega bo'lishi, balki pedagogik faoliyatda mustaqil, ijodiy va samarali ishlash qobiliyatiga – ya'ni amaliy kompetentlikka – ega bo'lishi dolzarbdir. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar aynan shu vazifani oldiga qo'ygan: amaliy ko'nikmalarni shakllantirish, o'qituvchilarni zamonaviy talablarga muvofiq tayyorlash, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan imzolangan 2019-yilgi “O‘zbekiston Respublikasining oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmonida oliy ta’lim muassasalarini kredit-modul tizimiga bosqichma-bosqich o‘tkazish belgilab qo‘yilgan ^[1].

Shu nuqtai nazardan, kredit-modul tizimi sharoitida amaliy kompetentlikni rivojlantirish – bo‘lajak o‘qituvchilarni nafaqat nazariy tayyorlash, balki real pedagogik faoliyatga tayyorlash jihatidan – ta’lim tizimining zamonaviy talablari bilan uzviy bog‘liq jarayon hisoblanadi.

Kredit-modul tizimi sharoitida amaliy kompetentlikni rivojlantirish nafaqat ta’lim samaradorligi, balki pedagog kadrlar sifati, ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligi hamda ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish salohiyati bilan chambarchas bog‘liq. Buning uchun tizimli islohotlar, individual va emotsional rivojlanishga asoslangan ta’lim muhitini yaratish dolzarb masala hisoblanadi.

Ta’limda amaliy kompetentlik – bu kelajak o‘qituvchisining kasbiy faoliyatida mustaqil, ijodiy va samarali ishlash qobiliyatini shakllantirish va rivojlantirishga xizmat qiladigan muhim omillardan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

YUNESKOning 2022-yilgi tahliliy hisobotida ta’kidlanishicha, “yuqori ta’lim tizimidagi innovatsion yondashuvlar faqat nazariy emas, balki amaliy faoliyat bilan uyg‘unlikda rivojlantirilgandagina samarali bo‘ladi”. Bunda oliy ta’lim muassasalarida 2030-yilgacha bo‘lgan davrda texnologik innovatsiyalar va ishlanmalardan foydalanib, yoshlar hamda kattalarning amaliy ko‘nikmalarini, xususan, yangi bilim va raqamli ko‘nikma hamda malakalarini rivojlantirish asosida barcha uchun umrbod va sifatli ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish muhimdir ^[2]. Bundan ko‘rinib turibdiki, kredit-modul tizimiga o‘tish jarayonida amaliy kompetentlikni rivojlantirish jamiyatimiz taraqqiyotida muhim o‘rin tutadi.

Inglizcha “competence” tushunchasi lug‘aviy jihatdan bevosita qobiliyat ma’nosini ifodalaydi ^[7]. Mazmunan esa u faoliyatda nazariy bilimlardan samarali foydalanish, yuqori darajadagi kasbiy malaka, mahorat va iqtidorni namoyon eta olish ma’nosini anglatadi. “Kompetentlik” tushunchasi ta’lim sohasiga psixologik izlanishlar natijasida kirib kelganligi sababli, kompetentlik noan’anaviy vaziyatlar va kutilmagan hollarda mutaxassisning o‘zini qanday tutishi, raqiblar bilan o‘zaro munosabatlarda yangi yo‘l tutishi, muloqotga kirishishi, noaniq vazifalarni bajarishi, ziddiyatlarga to‘la ma’lumotlardan foydalanishi hamda izchil rivojlanib boruvchi murakkab jarayonlarda harakatlanish rejasiga egaligini anglatadi ^[7].

“Kompetensiya” atamasi birinchi marta 1959-yilda R. V. Uaytning maqolasida mehnat motivatsiyasi tushunchasi sifatida paydo bo‘lgan. 1970-yilda Kreyg K. Lundberg kompetensiyaning “ijroni rivojlantirish dasturini rejalashtirish” sifatida ta’riflagan. Bu atama 1973-yilda Devid Maklelland tomonidan yozilgan “Intellectni emas, balki kompetensiyaning sinab ko‘rish” nomli maqoladan so‘ng keng ommalashgan. Maklelland tomonidan ishlab chiqilgan ushbu yondashuv AQSh Davlat departamenti tomonidan elchixonada xodimlarining umumiy xususiyatlarini aniqlash hamda ularni ishga qabul qilish va rivojlantirish jarayonida qo‘llash uchun tavsiya etilgan.

Shuni ta’kidlash kerakki, pedagogik ta’limni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari sharoitida tadqiqotchilar ushbu muammoni hal etishda turli xil uslubiy yondashuvlarga amal qiladilar. Shu sababli “kompetensiya” va “kompetentlik” tushunchalari ko‘p qirrali talqinlarni o‘z ichiga oladi.

Ta’kidlash joizki, “kompetentlik” tushunchasi dastlab falsafa, matematika, psixologiya va sotsiologiya fanlarida qo‘llanilgan. Mashhur olim, Edinburg universiteti (Buyuk Britaniya) professori doktor Jon Raven kasbiy kompetentlikni ma’lum bir fan sohasida muayyan harakatni samarali bajarish uchun zarur bo‘lgan o‘ziga xos qobiliyat sifatida belgilaydi. U yuqori ixtisoslashgan, maxsus turdagi mavzu ko‘nikmalarini, fikrlash usullarini hamda o‘z harakatlari uchun javobgarlikni tushunishni o‘z ichiga oladi. J. Raven “Zamonaviy jamiyatdagi kompetentlik” (London, 1984-yil) asarida turli sohalarida (kognitiv, hissiy va boshqalar) tegishli mustaqil kompetentlarni sanab o‘tish orqali kompetensiya tushunchasining mohiyatini belgilaydi hamda ularni “tayyorlik”, “qobiliyat” kabi toifalar, shuningdek, psixologik xususiyatlar – “o‘z-o‘zini nazorat qilish”, “ishonch”, “mas’uliyat” kabi sifatlar orqali izohlaydi ^[3].

G. V. Muxametzyanova kasbiy kompetentlikni kasbiy faoliyatni ta’minlovchi bilim, ko‘nikma va malakalarning yaxlitligi hamda insonning o‘z malakasini amalda qo‘llash qobiliyati sifatida talqin etadi. Kasbiy kompetentlik mutaxassis tomonidan kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalarning egallanishi va ularni amalda yuqori darajada qo‘llay olishni ifoda etadi. Kasbiy kompetentlik murakkab jarayonlarda, noaniq vazifalarni bajarishda, bir-biriga zid ma’lumotlardan foydalanishda hamda kutilmagan vaziyatlarda harakat rejasiga ega bo‘la olishda yaqqol namoyon bo‘ladi. Kasbiy kompetentlik negizida aks etuvchi sifatning mohiyatini ijtimoiy kompetentlik, maxsus kompetentlik, shaxsiy kompetentlik, texnologik kompetentlik va eksperimental kompetentlik yoritib beradi.

V. N. Kunitsina ijtimoiy kompetentlikni ijtimoiy voqelik va o‘zi to‘g‘risidagi bilimlar tizimi, murakkab ijtimoiy ko‘nikmalar hamda o‘zaro ta’sir qobiliyatlari majmui, odatiy ijtimoiy vaziyatlarda xatti-harakatlar ssenariylari sifatida talqin qiladi. Bu esa shaxsga tez va adekvat moslashishga, mavjud vaziyatni hisobga olgan holda qaror qabul qilishga imkon beradi.

Nemis psixologlari U. Pfungsten va R. Xintch ijtimoiy kompetentlikni ma'lum bir davrda kognitiv, emotsional va motor xulq-atvor usullariga egalik qilish sifatida ta'riflaydilar.

A. G. Aslamov va G. U. Soldatova asarlarida esa ijtimoiy kompetentlik shaxsning jadal rivojlanib boruvchi xususiyati sifatida talqin etilib, u yosh bosqichi talablariga muvofiq maktab muhitiga muvaffaqiyatli moslashish uchun zarur bo'lgan kognitiv hamda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalar majmuini o'z ichiga oladi ^[4].

- shaxsiy kompetentlik – izchil ravishda kasbiy rivojlanish, malaka darajasini oshirib borish hamda kasbiy faoliyatda o'z ichki imkoniyatlarini namoyon qilish;
- texnologik kompetentlik – kasbiy pedagogik bilim, ko'nikma va malakalarni boyitish, innovatsion tadqiqot metod va texnologiyalarini o'zlashtirish, zamonaviy vosita, texnik hamda texnologiyalardan foydalana olish;
- eksperimental kompetentlik – favqulodda vaziyatlarda oqilona qaror qabul qilish va to'g'ri harakat qilish malakasiga ega bo'lish;
- maxsus kompetentlik – kasbiy pedagogik faoliyatni tashkil etishda fan va pedagogika sohasida amaliy harakatlarni amalga oshira olish, ta'lim jarayonini tashkil etish va baholash.

Ushbu kompetentliklar negizida psixologik, metodik, informatsion, kreativ, innovatsion va kommunikativ kompetentliklar namoyon bo'ladi. Ular quyidagi mazmunni ifodalaydi:

- psixologik kompetentlik – faoliyat jarayonida sog'lom psixologik muhitni yarata olish, talabalar bilan ijobiy muloqotni tashkil etish hamda turli salbiy psixologik ziddiyatlarni o'z vaqtida anglab, bartaraf eta olish;
- metodik kompetentlik – faoliyat jarayonini metodik jihatdan oqilona tashkil etish, nazariy yoki amaliy faoliyat shakllarini to'g'ri belgilash, ta'lim jarayonida metod va vositalarni maqsadga muvofiq tanlash hamda ularni samarali qo'llay bilish;
- informatsion kompetentlik – axborot muhitida zarur, muhim va foydali ma'lumotlarni yig'ish, saralash, qayta ishlash hamda ulardan samarali foydalanish;
- kreativ kompetentlik – faoliyatga tanqidiy va ijodiy yondashish, o'zining ijodkorlik malakalariga egaligini namoyon eta olish;
- innovatsion kompetentlik – ta'lim jarayonini takomillashtirish, ta'lim sifatini yaxshilash va samaradorligini oshirishga qaratilgan yangi g'oyalarni ilgari surish hamda ularni amaliyotga samarali tatbiq etish;
- kommunikativ kompetentlik – ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari, xususan talabalar bilan samimiy muloqotni yo'lga qo'yish, ularni tinglay bilish va ularga ijobiy ta'sir ko'rsata olish ^[8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirish kasbiy va pedagogik mahorat guruhlarini kredit-modul tizimining maqsadlari bilan uzviy bog'langan bo'lib, uning shakllanish ko'rsatkichlari quyidagicha:

- gnostik ko'nikmalar – umumiy kasbiy, ishlab chiqarish va psixologik-pedagogik bilimlarni o'zlashtirish sohasidagi kognitiv ko'nikmalar, yangi ma'lumotlarni o'zlashtirishni ta'minlaydigan, undagi asosiy va muhim jihatlarni ajratib ko'rsatish, o'z pedagogik tajribasini tizimlashtirish;
- g'oyaviy ko'nikmalar – tengdoshlari o'rtasida ma'naviy-ma'rifiy ishlarda yetakchilik qilish, pedagogik bilimlarni targ'ib qilish bo'yicha ahamiyatga molik ko'nikmalar;
- didaktik ko'nikmalar – aniq o'quv maqsadlarini belgilash, o'qitishning adekvat shakllari, usullari va vositalarini tanlash, pedagogik vaziyatlarni qurish, o'quv va ishlab chiqarish materiallarini tushuntirish, ish usullarini ko'rsatishda umumiy pedagogik mahorat;
- tashkiliy va uslubiy ko'nikmalar – ta'lim va tarbiya jarayonini amalga oshirishda o'quv motivatsiyasini shakllantirish, talabalarning o'quv va kasbiy faoliyatini tashkil etish, pedagogik jihatdan asoslangan munosabatlarni o'rnatish, jamoani shakllantirish, o'zini o'zi boshqarishni tashkil etish ko'nikmalari;
- kommunikativ va rejissyorlik mahorati – umumiy pedagogik mahorat, idrok etish, ifodalash, taklif qilish, notiqlik va pedagogik rejissyorlik sohasidagi malakalar;
- prognostik ko'nikmalar – ta'lim jarayonini muvaffaqiyatli bashorat qilishning umumiy pedagogik mahorati, individual va guruh diagnostikasi, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, pedagogik jarayonning muqobil modellari hamda shaxs va guruh rivojlanishini loyihalash, jarayon va natijani nazorat qilish;

- refleksiv ko'nikmalar – o'z-o'zini bilish, kasbiy faoliyat va kasbiy xulq-atvorni baholash, o'z-o'zini anglash qobiliyati;
- tashkiliy va pedagogik mahorat – ta'lim jarayonini rejalashtirishning umumiy jihatlari, o'zaro ta'sir mexanizmlarini ishlab chiqish va amalda qo'llay olish ko'nikmalari;
- umumiy kasbiy malakalar – pedagogik ta'lim jarayonini boshqarish, ta'lim jarayonini tashkil etish maqsad va vazifalarining to'liq bajarilishini ta'minlash, ta'lim shakllari, usullari va vositalarini to'g'ri tanlay olish;
- loyihalash ko'nikmalari – ta'lim jarayonini loyihalash, kafolatlangan natijaga erishishni prognozlash, natijalarni tahlil qilish;
- texnologik ko'nikmalar – pedagogik texnika qoidalariga rioya qilish, ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsion texnik vositalardan foydalana olish.

Pedagogika fani va amaliyotida kasbiy kompetentlikning metodologik ahamiyati kasbiy faoliyatning mazmunli tomonini tavsiflaydi va faoliyatning akmeologik darajasiga erishishda maqsad, vosita, metod va shakllardan tizimli foydalanish muhimligini ko'rsatadi.

B. G. Ananyev, A. I. Dontsov, N. V. Kuzmina, A. A. Derkachlar akmeologik yondashuv doirasida kasbiy kompetentlikni shaxs kasbiy mahoratining asosiy kognitiv tarkibiy qismi deb belgilab, kasbiy kompetentlik sohasi hal qilinishi kerak bo'lgan bir qator masalalar sifatida, yuqori mahsuldorlik bilan kasbiy faoliyatni amalga oshirish imkonini beruvchi bilimlar tizimini doimiy ravishda kengaytirishda kasbiy kompetentlikning bir qismi sifatida amaliy kompetentlikni rivojlantirish taklifini ilgari suradilar.

Amaliy kompetentlik – bu shaxsning o'z bilim va ko'nikmalarini real muammolarni hal qilish va amaliy faoliyatda aniq natijalarga erishish uchun qo'llash qobiliyatidir. Bu nafaqat bilimni, balki ushbu bilimlardan turli vaziyatlarda foydalanish, yangi sharoitlarga moslashish va berilgan vazifalarni samarali bajarish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. U nazariy bilim, amaliy ko'nikma, tajriba, shaxsiy munosabatlar va tanqidiy fikrlashning yaxlit tizimida namoyon bo'ladi ^[7].

V. I. Baydenko, V. A. Bolotov, Ye. F. Zeyerning tadqiqotlarida keltirilishicha, amaliy kompetentlikning yo'nalishi "inson amaliyotida bilim va harakatlar o'rtasida mavjud munosabatlar sohasi" sifatida qayd etilgan bo'lsa, "kompetensiya" shaxs sifatining tarkibiy qismi, uning muayyan turdagi faoliyatning muayyan guruhini bajarish qobiliyatini belgilaydigan xususiyatlar guruhidir ^[9].

Qobiliyat deganda moyillik emas, balki mahorat, ya'ni qobiliyatlilik tushuniladi, qobiliyatli shaxs qanday harakat qilishni biladi. Qobiliyatni belgilovchi harakat va malakalar amaliy kompetentlikning asosini tashkil qiladi. Bundan tashqari, olimlarning fikricha, amaliy kompetentlik bu faqat bilish emas, balki:

- amaliy ko'nikmalar;
- muammo yechimidagi faollik;
- iqtisodiy, ijtimoiy, texnologik sharoitga moslashuv;
- insonning amaliy faoliyati orqali o'z bilimlarini faollashtirish qobiliyati kabi jihatlarni ham qamrab oladi.

Yuqoridagi ma'lumotlarni inobatga olib aytish mumkinki, amaliy kompetentlik – bilish, tushunish, qo'llash, sintezlash va baholashdan iborat kognitiv-faoliyatli jarayonlar majmuasidir.

Psixologiya fani va amaliyotida "kompetensiya" tushunchasining talqini J. Xabermasning asarlarida uchratish mumkin, u kompetensiyani kommunikativ ratsionallik va diskursiv demokratiya nazariyasi bilan bog'liq sotsiologik atama sifatida keltirib o'tadi ^[8]. Yurgen Xabermas kompetensiyani odamlarning o'zaro tushunishga erishishi va umumiy yechimlarni ishlab chiqishga qaratilgan mazmunli, asosli nutqda qatnashish qobiliyati deb tasnif etadi va uni kompetentlik bilan chambarchas bog'liq bo'lgan bilimning uchta: texnik, amaliy va emansipativ shakliga ajratadi.

Bizning nuqtai nazarimizga ko'ra, kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda motivatsion-qiyamat komponentining quyidagi muhim jihatlarni inobatga olish zarur:

- shaxsiy ma'naviy qadriyatlar asosidagi yondashuv – bo'lajak o'qituvchi ta'lim jarayonida insonparvarlik, fidoiylilik, mas'uliyat kabi insoniy qadriyatlarni o'zlashtirishi, bu orqali esa o'z ishiga faqat zarurat yoki vazifa sifatida emas, balki shaxsiy missiya sifatida yondashishi;
- ichki motivatsiyani rivojlantirish – barqaror, ta'sirchan amaliy faollik uchun ichki ishtiyoqni rivojlantirish, ya'ni kasbga muhabbat va o'zini anglashi;
- kasbiy maqsadlarni aniq belgilash – talabalarda kasbiy kelajakni tasavvur qilish, jamiyatda o'z o'rnini topishga intilish orqali amaliy harakatlar ko'lamini kengaytirish;
- faoliyatdagi shaxsiy ma'noni anglash – ta'lim olish, amaliy mashg'ulotlarda ishtirok etish, (4+2) maktab amaliyotini o'tash kabi jarayonlarda faol ishtirok etish.

Kognitiv komponent bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda zarur bo'lgan nazariy va amaliy xarakterdagi kasbiy bilimlarni o'z ichiga oladi. Zamonaviy pedagogik tahlillar shundan dalolat beradiki, bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda kognitiv komponent yetuklik mezoni sifatida qaraladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

“Kognitiv” atamasi (lotincha cognition – “bilish, o'rganish, anglash” so'zidan olingan) falsafa, psixologiya, tilshunoslik, neyrofiziologiya, etika va boshqa fanlarda qo'llaniladi [8]. Ko'pgina olimlarning fikricha, uning mohiyati talabalarning nazariy bilimlar tizimini egallashi bilan bog'liq bo'lib, tahlil qilish, umumlashtirish va yangi sharoitda qo'llash qobiliyatini shakllantirish uchun xizmat qiladi. Ayniqsa, kredit-modul tizimi talabalarning mustaqil tahsil olishini rag'batlantirgani sababli, kognitiv jarayonlarni samarali boshqarish ko'nikmalariga ehtiyoj ortib bormoqda.

Talabalarda kognitiv qobiliyatlarni shakllantirish muammosi G. A. Atanov, Ye. S. Polat, I. N. Pustinnikovlar tomonidan o'rganilib, quyidagicha tavsiflangan:

- talabalarning bilish qobiliyatini belgilovchi asosiy ko'nikmalar;
- bilishga yondashuvni belgilovchi uslubiy malakalar;
- yangi ma'lumotlarni tushunish, eslab qolish va saqlashni osonlashtirish uchun shaxs tomonidan amalga oshiriladigan tashkiliy, yordamchi va bajaruvchi vazifalarni bajarishga xizmat qiladigan ko'nikmalar;
- bir fan bo'yicha malakalarni shakllantirishga tayyorlovchi fanlararo malakalar;
- faoliyatning muayyan sohasiga xos bo'lgan mavzuga oid ko'nikmalar [p. 52].

Bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda kognitiv komponentning asosiy jihatlari quyidagicha namoyon bo'ladi:

- talabalarda bilimlarni o'zlashtirish qobiliyati – pedagogika, metodika, psixologiya va didaktika materiallari bilan ishlashning nazariy asoslarini to'g'ri tushunish va ularni amaliyot bilan bog'lay olish mahorati bilan;
- tanqidiy fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalari – ta'lim jarayonida berilgan ma'lumotni tanqidiy baholash, turli manbalarni solishtirish, muhokama qilish, yechimlar topish orqali shaxsiy fikrni shakllantirish asosida kognitiv o'sish bilan;
- muammolarni hal qilish strategiyalarini o'zlashtirish – kognitiv komponent muammoli vaziyatlarda mos bilimlar asosida qaror qabul qilish, pedagogik yechimlar ishlab chiqish bilan;
- metakognitiv salohiyat esa o'z bilimlarini nazorat qilish, o'quv jarayonida kuzatish va refleksiya qilish orqali shaxsiy ta'lim trayektoriyasini belgilashni anglatadi.

Faoliyatga asoslangan komponent tarkibida kasbiy mahorat va ko'nikmalarning shakllanish darajasi hamda kasbiy faoliyatga amaliy tayyorgarlik aks etadi. Bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda faoliyat komponenti shuni anglatadiki, bu kompetentlikni rivojlantirish nafaqat nazariy mashg'ulotlar orqali, balki amaliy faoliyatda faol ishtirok etish orqali sodir bo'ladi. Ushbu komponent bilimlarni amaliyotga qo'llash, haqiqiy muammolarni tahlil qilish va hal qilish, yangi vazifalarga moslashish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Bunda faoliyat komponenti talabaning bilim va ko'nikmalarini hayotiy va kasbiy faoliyatga samarali tatbiq etish bilan bog'liq jihatlarni qamrab oladi. Kredit-modul tizimi sharoitida ta'lim oluvchilarning faol, mustaqil va ijodiy ishtirokini ta'minlashda quyidagi muhim jihatlarni inobatga olish zarur.

Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish – pedagogik faoliyatga oid amaliy mashg'ulotlarda (dars rejasi tuzish, mashg'ulot o'tkazish va baholash) ishtirok etish talabaning kasbiy tayyorgarlik darajasini rivojlantiradi; real vaziyatda to'g'ri va tezkor yechimlar ishlab chiqish, pedagogik faoliyatda to'g'ri yo'l tutish, mustaqil qaror qabul qilish; ta'lim jarayonidagi vazifalarni bajarishda faol ishtirok etish, jamoa bilan ishlash, hamkorlik qilish va ijodiy yondashuvni namoyon etish, interaktiv va amaliy faol bo'lish; amaliy faoliyat orqali orttirilgan tajribani tahlil qilish, xatolar ustida ishlash va o'zini takomillashtirish orqali tajriba va refleksiyaga asoslangan faoliyatni kuchaytirish. Yuqoridagilarga asoslanib aytish mumkinki, faoliyat komponenti talabaning “biladi” va “tushunadi” darajasidan “qiladi”, “amalda qo'llaydi” darajasiga o'tishini ta'minlaydi. Bu esa kredit-modul tizimi sharoitida ta'lim jarayonini innovatsion usullar asosida tashkil etish orqali ushbu komponentni samarali rivojlantiradi va natijada bo'lajak o'qituvchi o'z bilimini mustaqil ravishda amaliyotga joriy etish, tezkor va samarali yechimlar ishlab chiqish, hamkorlik va ijodiy faollikka moyil bo'lgan mutaxassisga aylanadi.

V. V. Davidov va boshqalar psixologik lug'atda “refleksiya” atamasiga quyidagi ta'rifni keltirib o'tadilar: “Refleksiya – bu harakat qiluvchi shaxsning aloqa sheriklari tomonidan uni qanday qabul qilinishini bilishi” [8]. Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda refleksiv kompo-

nent kasbiy-pedagogik faoliyat mahsuli va resurslarini, kasbiy hamda mehnat munosabatlari tizimini obyektiv baholash, o'z-o'zini tahlil qilish, o'qituvchi shaxsini rivojlantirish, o'z-o'zini rivojlantirish va samarali o'z-o'zini anglash maqsadi bilan belgilanadi. Bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishda reflektiv komponentning muhim jihatlari quyidagicha namoyon bo'ladi: o'z faoliyatini tahlil qilish qobiliyati, bunda talaba ta'lim jarayonidagi ishtirokini, qabul qilgan qarorlari va natijalarini anglashi; o'z-o'zini baholash va tanqidiy fikrlash – ta'lim va amaliyot davrida o'z harakatlarini tanqidiy nigoh bilan ko'ra bilishi, muvaffaqiyat va kamchiliklarni tahlil qilishi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilarni hisobga olgan holda, kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirish quyidagi psixologik va pedagogik shartlar asosida amalga oshirilishi maqsadga muvofiq. Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirish uchun o'rganishga motivatsiya yaratish, faoliyatga asoslangan yondashuvni tashkil etish, nazariy va amaliy mashg'ulotlarni birlashtirish, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, fikrlash va o'z-o'zini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.

- bo'lajak o'qituvchilarda amaliy kompetentlikni rivojlantirishning ilmiy asoslarini chuqur tadqiq etish;
- bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiya elementlari asosida bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlarni egallashida yuqori darajadagi motivatsiyani shakllantirish;
- bo'lajak o'qituvchilarda amaliy kompetentlikni rivojlantiruvchi bilimlar banki va bazasini boyitishda didaktik metod va vositalardan foydalanish;
- bo'lajak o'qituvchilarda amaliy kompetentlikni rivojlantirishning aniq, ta'sirchan mexanizmini yaratish;
- bo'lajak o'qituvchilarda amaliy kompetentlikni rivojlantirish imkonini beruvchi mind mapping (aqliy xarita tuzish) va concept mapping texnologiyalari, pedagogik simulyatsiyalar (pedagogical simulations), inter-aktiv kvest-ssenariylarni qo'llash hamda talaba portfoliosini yaratish.

O'rganishlarimiz va adabiyotlar tahlili asosida, xulosa o'rnida biz amaliy kompetentlikka mualliflik yondashuvi asosida quyidagi ta'rifni keltirib o'tamiz: "Amaliy kompetentlik – bu kredit-modul tizimi sharoitida ta'lim oluvchida shakllanadigan, real pedagogik faoliyatga mos ravishda amalga oshiriladigan, nazariy bilimlarga motivatsiya, tafakkur, amaliy tajriba va refleksiya orqali samarali integratsiyalashuvni ta'minlovchi murakkab shaxsiy-kasbiy sifatlarni majmuasidir". U faqat bilim emas, balki talaba tomonidan o'zlashtirilgan bilimni amaliyotda qo'llash qobiliyati, innovatsion yondashuv, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarda yechim topish, hamkorlikda ishlash va o'z faoliyatini tahlil qilishni ham anglatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-sonli Farmoni: <https://lex.uz/docs/-4545884>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 5-maydagi "Ta'lim sifatini ta'minlash va ta'lim xizmatlari tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-76-sonli Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-7513052>
3. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. – М.: Когито-Центр, 2002. – 200 с.
4. Белкин А. С. Компетентность. Профессионализм. Мастерство. – Челябинск: ОАО "Южно-Уральское книжное издательство", 2004. – 176 с.
5. Qo'ysinov O. A. Kompetentli yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligini rivojlantirish texnologiyalari: diss. ped. fan. dokt. (DSc). – Toshkent, 2019. – 218 b.
6. Морева Н. А., Котов А. С. Образовательная траектория как средство реализации компетентностного подхода в подготовке педагогов дошкольного образования // Педагогическое образование: вызовы XXI века. – М.: МАНПО, 2010. – С. 291–293.
7. Исаков Ж. А. Научные основы изучения понятий "компетентность" и "компетенция" в системе образования // Academic Research in Modern Science. International Scientific Online Conference. – С. 77–84.
8. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку. – М.: Русский язык, 1989. – 220 с.
9. Хуторский А. В. Деятельность как содержание образования // Народное образование. – Москва, 2003. – № 8. – С. 107–114. URL: <http://elibrary.ru/bitstream>
10. Муслимов Н. А. Касб таълими ўқитувчисини касбий шакллантиришнинг назарий-методик асослари: пед. фан. докт. дисс. – Тошкент, 2007. – 361 б.
11. Рахметова Н., Сандибаева Ж., Калабаева Д. Педагогические условия формирования компетентности будущих педагогов профессионального образования // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований.
12. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной парадигме // Педагогика. – М.: 2003. – № 10. – С. 8.
13. Белицкая Г. Э. Социальная компетентность личности // Сознание личности в кризисном обществе / под ред.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.